

***Stanowisko Rady Ministrów
wobec poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o rencie socjalnej i ustawie o podatku
dochodowym od osób fizycznych (druk nr 2468)***

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o rencie socjalnej i ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych (druk nr 2468), w zakresie zmian do ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2013 r. poz. 982, z późn. zm.) ma na celu zmianę brzmienia art. 6 ust. 1 ww. ustawy przez podwyższenie kwoty tego świadczenia do kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Obecnie jest to kwota 1 029,80 zł. Ustawa miałaby wejść w życie po upływie 30 dni od ogłoszenia.

W dniu 9 maja 2018 r. Sejm RP uchwalił ustawę *o zmianie ustawy o rencie socjalnej*, przewidującą podwyższenie wysokości renty socjalnej z kwoty 84 % (obecnie 865,03 zł) do kwoty 100 % najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy ustalonej zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - ustawa została ogłoszona w Dz. U. poz. 933. Wskazana ustawa pokrywa się zatem ze zmianą proponowaną w art. 1 projektu poselskiego i z tego względu w zakresie zmiany do ustawy o rencie socjalnej projekt stał się bezprzedmiotowy.

W zakresie ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 200, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą PIT”, poselski projekt ustawy przewiduje dwie zmiany. Pierwsza ze zmian (art. 2 pkt 1 projektu) polega na nadaniu nowego brzmienia art. 21 ust. 1 pkt 8 ustawy PIT i ma na celu zwolnienie z opodatkowania renty socjalnej otrzymywanej na podstawie przepisów ustawy o rencie socjalnej. Druga ze zmian (art. 2 pkt 2 projektu) dotyczy art. 34 ust. 1 ustawy PIT określającego obowiązki organów rentowych jako płatników podatku dochodowego od osób fizycznych. Zgodnie z tą zmianą, organy rentowe nie byłyby obowiązane do poboru zaliczek na podatek od wypłacanych rent socjalnych.

W myśl art. 3 projektu, nowe regulacje miałyby wejść w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia uchwalonej ustawy.

W obecnym stanie prawnym renta stanowi źródło przychodów w podatku dochodowym od osób fizycznych. Dotyczy to również renty socjalnej otrzymywanej na podstawie

przepisów o rencie socjalnej. Dochody z renty socjalnej podlegają opodatkowaniu na ogólnych zasadach przy zastosowaniu skali podatkowej. Podatek pobiera się według progresywnej skali podatkowej, której elementem jest degresywna kwota zmniejszająca podatek (malejąca wraz ze wzrostem dochodów) - art. 27 ust. 1 i 1a ustawy PIT. W rocznym rozliczeniu dochodów uzyskanych w 2018 r. ma zastosowanie kwota zmniejszająca podatek w wysokości:

- 1) 1 440 zł – dla podstawy obliczenia podatku nieprzekraczającej kwoty 8000 zł;
- 2) 1 440 zł pomniejszone o kwotę obliczoną według wzoru: $883,98 \text{ zł} \times (\text{podstawa obliczenia podatku} - 8\,000 \text{ zł}) \div 5\,000 \text{ zł}$, dla podstawy obliczenia podatku wyższej od 8 000 zł i nieprzekraczającej kwoty 13 000 zł;
- 3) 556,02 zł – dla podstawy obliczenia podatku wyższej od 13 000 zł i nieprzekraczającej kwoty 85 528 zł;
- 4) 556,02 zł pomniejszone o kwotę obliczoną według wzoru: $556,02 \text{ zł} \times (\text{podstawa obliczenia podatku} - 85\,528 \text{ zł}) \div 41\,472 \text{ zł}$, dla podstawy obliczenia podatku wyższej od 85 528 zł i nieprzekraczającej kwoty 127 000 zł.

Powyższe oznacza, że dla dochodów rocznych stanowiących dwunastokrotność obecnie wypłacanej renty socjalnej ($865,03 \text{ zł} \times 12 = 10\,380,36 \text{ zł}$) kwota zmniejszająca podatek wynosi 1 019,23 zł i odpowiada tzw. kwocie wolnej od podatku w wysokości 5 662 zł. W konsekwencji, opodatkowaniu podatkiem dochodowym podlega wyłącznie nadwyżka ponad kwotę 5 662 zł. W odniesieniu do tych dochodów efektywna stawka podatku (przed odliczeniem z tytułu składki NFZ) wynosi zatem 8,2%.

Biorąc pod uwagę faktyczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych, które uwzględnia indywidualną zdolność do płacenia podatku, oraz wynikający z art. 84 Konstytucji RP obowiązek każdego do ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych określonych w ustawie, nieuzasadnionym jest zwolnienie z opodatkowania dochodów z renty socjalnej.

Tym bardziej, że wdrożenie tego rozwiązania mogłoby być uznane za niezgodne z art. 32 Konstytucji RP, który stanowi, że wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny.

W konsekwencji, jeżeli pewien zbiór podmiotów cechuje określona, istotna cecha relewantna, to istnieje konstytucyjny nakaz, aby takie podmioty należące do tej samej klasy, w ramach określonego stanu prawnego, czyli w podobnej sytuacji, traktowane były równo (tak samo), tj. bez zróżnicowania w postaci faworyzowania, ale i bez dyskryminacji.

W ocenie Rady Ministrów wdrożenie rozwiązań przewidzianych w poselskim projekcie ustawy polegających na podwyższeniu renty socjalnej do 100% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, przy jednoczesnym zwolnieniu jej z opodatkowania, różnicuje osoby znajdujące się w podobnej sytuacji, tj. faworyzuje świadczeniobiorców renty socjalnej oraz dyskryminuje osoby pobierające najniższą rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Taki stan rzeczy może doprowadzić w przyszłości do antagonizmów społecznych, protestów i roszczeń.

Dodatkowo zauważa się, że wprowadzenie proponowanych regulacji spowoduje zmniejszenie dochodów sektora finansów publicznych z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych. W uzasadnieniu do projektu ustawy projektodawca zaprezentował kwotę zmniejszenia w kwocie 166 mln zł. Rada Ministrów nie kwestionuje przedstawionych skutków finansowych proponowanego rozwiązania. Jednakże należy zauważyć, że propozycja stanowiłaby ograniczenie dochodów zarówno budżetu państwa, jak i jednostek samorządu terytorialnego z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych, odpowiednio w kwocie 83,3 mln zł i 82,7 mln zł. Podkreślić bowiem należy, że podatek ten stanowi istotne źródło dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego. Tak więc uwzględnienie zgłoszonych propozycji wymagałoby konieczności pozyskania alternatywnych źródeł dochodów bądź istotnego ograniczenia wydatków sektora finansów publicznych.

Ponadto należy zauważyć, że w obecnym stanie prawnym składki na ubezpieczenie zdrowotne są odliczane od zaliczki na podatek dochodowy. Zwolnienie z opodatkowania renty socjalnej spowoduje, że składka na ubezpieczenie zdrowotne nie będzie odliczana od zaliczki na podatek dochodowy. W tej sytuacji wzrost kwoty świadczenia wypłacanego „do ręki” osobom uprawnionym do renty socjalnej nie poprawi znacząco ich sytuacji finansowej.

Uwzględniając argumenty przytoczone w niniejszym stanowisku Rada Ministrów negatywnie opiniuje poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o rencie socjalnej i ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych zawarty w druku nr 2468.